
ТРАКИЙСКИ НАУЧЕН ИНСТИТУТ
ФИЛИАЛ ХАСКОВО

СБОРНИК
ТРАКИЯ

том XIV

ХАСКОВО
2026 г.

СБОРНИК ТРАКИЯ

Уважаеми читателю,

*В твоите ръце е **том 14** на сборник „Тракия”, издание на Тракийския научен институт – филиал Хасково. Филиалът е създаден на 23 февруари 2001 г. към Регионалния съвет на тракийските дружества в Хасково.*

Неговата цел е да изследва и популяризира борбите за национално освобождаване, материалната и духовната култура на Тракия и на тракийските българи, да възражда българщината и да поддържа непосредствени живи контакти с родните огнища.

Сборникът има за задача също така да показва и отстоява историческата истина за правата на насилствено прогонените от родните им места българи от Западна и Източна Тракия и Мала Азия.

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ: *Недялко Бакалов – отговорен редактор, проф. дин Светлозар Елдъров, проф. дин Камен Гаренов, проф. д-р Пламен Павлов, доц. д-р Георги Граматиков, д-р Виолета Костова, Стоян Райчевски, Таня Марева, Кирил Сарджев, Златка Михайлова*

ISSN 1312-1979

*Посвещава се на 150 години от Априлското
въстание и 165 години от рождението на
Фердинанд I Български (1861-1948) – княз и цар,
обявил независимостта на България*

Сърдечни благодарности на кметовете на общините Ивайловград, Любимец, Магжарово, Свиленград, Тополовград и Харманли, които осигуриха средствата за излизането на том 14 на сборник „Тракия”!

** * **

Признателни сме за дарението на Дружество „Знание“ - Хасково, в памет на Стоянка Несторова, потомка на тракийски бежанци от с. Мерхамли, /сега Пеплос, Гърция/, дългогодишен и активен секретар на дружеството!

** * **

Споменаваме с добра дума нашия съгражданин Димитър Килфанов, който се погрижи за отпечатването на том 14 на сборник „Тракия”!

СЪДЪРЖАНИЕ

СТАТИИ И СТУДИИ.....	7
ОТ „ПРЕСТЪПНОТО БЕЗУМИЕ“ ДО „ПРЕСТЪПНОТО МАЛОДУШИЕ“.....	11
<i>Професор дин Светоазар Елджеров.....</i>	<i>11</i>
ВЕЛИЧАВ ПОКЛОН ПРЕД ЗАГИНАЛИТЕ ТРАКИЙЦИ – ПАМЕТНИКЪТ НА ВРЪХ ЧЕРНИ РИД, ИВАЙЛОВГРАДСКО	25
<i>Доц. д-р Георги Граматиков.....</i>	<i>25</i>
ПАМЕТНИЦИ ЗА ГЕРОИТЕ НА ПЪРВАТА СВЕТОВНА ВОЙНА В СМОЛЯНСКА ОБЛАСТ	40
<i>Таня Марева</i>	<i>40</i>
ВЪТРЕШНАТА ТРАКИЙСКА ОРГАНИЗАЦИЯ И ВОЙВОДАТА ТАНЮ НИКОЛОВ (1920-1925).....	58
<i>Д-р Красимира Узунова.....</i>	<i>58</i>
ИВАН ОРМАНДЖИЕВ В ДЕБАТА ПО ТРАКИЙСКИЯ ВЪПРОС СЛЕД ПЪРВАТА СВЕТОВНА ВОЙНА	85
<i>Стоян Райчевски.....</i>	<i>85</i>
БОРБА ЗА ЛИДЕРСТВО В МАКЕДОНСКОТО РЕВОЛЮЦИОННО ДВИЖЕНИЕ (1896-1903 ГОДИНА)	107
<i>Д-р Мюмюн Исов.....</i>	<i>107</i>
ХАСКОВСКАТА ТРАКИЙСКА ОРГАНИЗАЦИЯ В ПЕРИОДА 1961-1977 Г.	149
<i>Д-р Виолета Костова.....</i>	<i>149</i>
ЗА МИСТИЧНОТО НАЗВАНИЕ НА ПЛАНИНАТА РОДОПИ	169
<i>Проф. дин Камен Гаренов (отец Гарена).....</i>	<i>169</i>
ПРОФИЛ.....	181
ПРОФ. ТОДОР БОЯДЖИЕВ – НАЙ-ДОБРИЯТ ПОЗНАВАЧ НА ТРАКИЙСКИТЕ ГОВОРИ	181
<i>Златка Михайлова.....</i>	<i>181</i>
НА ЕЗИКОВ ПОСТ	187
ЗА ГЕОГРАФСКОТО „ДИРЕНЕ“ НА ЕДНА ДУМА ОТ РОДОПСКОТО СЛОВНО БОГАТСТВО.....	187
<i>Ефим Ушев.....</i>	<i>187</i>
ТРАКИЙСКИ РАЗКАЗИ	191
ПАМЕТА НА СЪРЦЕТО	191
<i>Генка Богданова.....</i>	<i>191</i>
БЪЛГАРКИТЕ ОТ ДОГАН ХИСАР.....	201
<i>Величка Георгиева-Пандърова.....</i>	<i>201</i>
ПОСЛЕДНАТА КОЛЕДА	228
<i>Кирил Сарджев</i>	<i>228</i>

ДРУГАТА БЪЛГАРИЯ.....	236
НЕДЕЛНОТО НИ УЧИЛИЩЕ В ОДРИН С НОВИ КЛАСНИ СТАИ, НОВ ДИРЕКТОР И НОВИ ПРОЕКТИ.....	236
<i>Радослава Кафегжийска</i>	<i>236</i>
МЛАДИ ГЛАСОВЕ.....	240
РАЗПОЗНАВАНЕ НА РОДНАТА КЪЩА В ДОГАН ХИСАР И ДРУГИ ВЪЛНЕНИЯ	240
<i>Константина Петрова</i>	<i>240</i>
ПРАПРАДЯДО МИ ИЛ ЧО Е ЗАКЛАН В ХУХЛА	243
<i>Марин Кондузов</i>	<i>243</i>
НАСЛЕДСТВОТО НА ГЕОРГИ И МАРИЯ БОЯДЖИЕВИ	245
<i>Ивет Бояджиева</i>	<i>245</i>
ЗАВРЪЩАНЕТО НА МОЯ ПРАПРАДЯДО ХРИСТО ОТ БУГАРКЪОЙ	247
<i>Деница Райкова</i>	<i>247</i>
РОДЪТ КОНДУЗОВИ - ОТ МАЛА АЗИЯ ДО ОРЕШИНО	249
<i>Димитър Кондузов</i>	<i>249</i>
ЗАВРЪЩАНЕ КЪМ КОРЕНИТЕ	251
<i>Антон Антонов</i>	<i>251</i>
<i>Митко Стаматов</i>	<i>253</i>
<i>Борислав Борисов</i>	<i>255</i>
<i>Преслав Димитров</i>	<i>256</i>
<i>Георги Панчев</i>	<i>257</i>
<i>Михаил Делчев</i>	<i>259</i>
АКО БЯХ БЕЖАНЕЦ, КАКТО МОИТЕ ПРЕДЦИ ПРЕДИ ПОВЕЧЕ ОТ 100 ГОДИНИ.....	263
<i>Антоан Видев</i>	<i>263</i>
ИСТОРИЯТА НА СТОЮ И КЕРАНА ДЕРЛАЕВИ.....	267
<i>Антония Тонева</i>	<i>267</i>
<i>Гергана Митева</i>	<i>271</i>
<i>Никола Господинова</i>	<i>275</i>
<i>Памела Милева</i>	<i>277</i>
<i>Гергана Георгиева</i>	<i>278</i>
СПОМЕН ЗА СЕЛО СЪЮТ И ИЗГУБЕНАТА ТРАКИЯ.....	279
<i>Маргарита Димитрова</i>	<i>279</i>
СТИХОВЕ.....	281
ЗА ТРАКИЯ НЕЗАБРАВИМА	281
<i>Недялко Диев</i>	<i>281</i>
РЕЦЕНЗИЯ.....	282
ТРАКИЙСКАТА ОРГАНИЗАЦИЯ ИЗ ЛАБИРИНТИТЕ НА ВРЕМЕТО.....	282
<i>Недялко Бакалов</i>	<i>282</i>

**Автори
КОЛЕКТИВ**

**СБОРНИК
Т Р А К И Я
том XIV**

Редактор: Недялко Бакалов

Българска. Първо издание

Формат: 60/84/16

Печатни коли: 18

Издават:

Тракийско дружество „Георги Сапунаров”
Тракийски научен институт – филиал Хасково

Предпечатна подготовка: „ДИЕМ 3” – Хасково

Печат: печатница „ДЕЙТА” – София

www.pechatnicadata.com